

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 61/06-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. marca 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. Z., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Bardejov a Krajským súdom v Prešove v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 1 C 509/2001, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. Z. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2005 doručená sťažnosť Ing. P. Z., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. K., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 2 a 3 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Bardejov (ďalej len „okresný súd“) a Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 1 C 509/2001. Sťažovateľ bol v predmetnom konaní účastníkom na strane žalobcu.

V sťažnosti uvádza, že žalobou zo 16. septembra 1998 sa domáhal na okresnom súde právnej ochrany v súvislosti s vlastníctvom vecí nadobudnutých počas spoločného podnikania so žalovaným J. S., B. (ďalej len „žalovaný“).

Po tom, ako pôvodný zamietavý rozsudok prvostupňového súdu v merite veci sp. zn. 1 C 509/01 z 30. apríla 2002 bol odvolacím krajským súdom zrušený a vrátený na ďalšie konanie, okresný súd po následne vykonanom dokazovaní, v rámci ktorého sa sťažovateľ domáhal vykonania dôkazov predložením listín, ktoré sú v držbe žalovaného, rozsudkom z 28. mája 2004 jeho návrh zamietol a zaviazal ho nahradiť trovy konania. Sťažovateľ poukázal na to, že prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v podstate medzi účastníkmi konania nevznikol žiadny právne relevantný vzťah, z ktorého by sťažovateľ mohol odvodzovať nejaké vlastnícke, spoluvlastnícke alebo iné práva k veciam, ktoré sa nadobúdali počas rokov 1991 až 1995, keď spoločne so žalovaným podnikali.

Podané odvolanie zo strany sťažovateľa voči predmetnému rozhodnutiu posúdil odvolací krajský súd rozsudkom sp. zn. 4 Co 217/04 z 19. mája 2005 ako nedôvodné. Ako uviedol sťažovateľ, podstata rozhodnutia odvolacieho súdu je založená na tom, že zo spoločnej podnikateľskej činnosti so žalovaným mu nevznikli žiadne vlastnícke práva.

Sťažnosť sťažovateľa smeruje tak proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 C 509/01 z 28. mája 2004, ako aj proti rozsudku odvolacieho krajského súdu sp. zn. 4 Co 217/04 z 19. mája 2005, pretože obidva sudy konštatovali, že sťažovateľ nemá k ním označeným hnutelným a nehnuteľným veciam žiadny vlastnícky vzťah. V súvislosti s tým sťažovateľ vytyka obidvom súdom, že ich rozhodnutia neobsahujú náležité zdôvodnenie svojich stanovísk, nevysporiadali sa s jeho návrhmi, pričom sa priklonili iba k tvrdeniam a stanoviskám žalovaného a na jeho podrobnú argumentáciu v merite veci neprihliadli.

Podľa sťažovateľa postupom obidvoch súdov, v dôsledku ktorého sa nemohol domôcť ochrany svojich vlastníckych práv, bolo porušené jeho základné vlastnícke právo zaručené mu ústavou v čl. 20 ods. 1 a 3. Sťažovateľ zároveň namieta, že tým, že označené

súdy nevykonali ním navrhnuté dôkazy na preukázanie skutočností dôležitých pre rozhodnutie, došlo aj k porušeniu rovnosti účastníkov v konaní, čo je podľa neho v rozpore s čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy.

Sťažovateľ napokon tvrdí, že v priebehu konania už ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 21/00 z 20. septembra 2000 vyslovil porušenie jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak aj po tomto rozhodnutí ústavného súdu trvalo všeobecným súdom 5 rokov, než vo veci právoplatne rozhodli.

Sťažovateľ na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd deklaroval, že okresný súd a krajský súd v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 C 509/2001 porušili jeho základné právo na ochranu vlastníckeho práva zaručeného mu v čl. 20 ods. 2 a 3 ústavy, ako aj právo na súdnu ochranu a rovnaké postavenie účastníka v konaní zaručené mu v čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk.

Mimo petitu, ktorý je jasne oddelený od ostatných častí sťažnosti, sťažovateľ uvádza aj porušenie čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré však ústavný súd pokladá za súčasť jeho argumentácie. Podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný návrhom. Viazanosť návrhom sa zvlášť vzťahuje na návrh výroku rozhodnutia ústavného súdu (petit). Ústavný súd rozhoduje v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy iba o porušení tých práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta. Ústavný súd predpokladá, že tie práva, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, sú uvedené v petite jeho sťažnosti, a preto rozhoduje len o nich.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. V rámci predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona

o ústavnom súde nebránia prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností (z rozsudkov prvostupňového aj odvolacieho súdu) ústavný súd zistil nasledovné relevantné skutočnosti:

Sťažovateľ ako žalobca sa žalobou zo 16. septembra 1998 domáhal na okresnom súde zrušenia podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti vedenej na LV č. 6515, a to parcely č. 2445/2 – zastavaná plocha o výmere 2545 m² a stavby na tejto parcele súp. č. 1874 a jej prikázania do jeho výlučného vlastníctva, uloženia povinnosti žalovanému umožniť sťažovateľovi užívanie predajne v B., a to v rozsahu 60 m² z celkovej prenajatej plochy a v polovici prenajatej plochy predajne v G., ako aj uloženia povinnosti žalovanému vyplatiť sťažovateľovi 1 300 000 Sk s príslušenstvom.

Svoj nárok sťažovateľ založil na tom základe, že za účelom spoločného podnikania v oblasti obchodu uzavrel so žalovaným 19. septembra 1991 zmluvu o konzorciu na dobu 5 rokov so zámerom vstúpiť do malej privatizácie a zúčastniť sa dražieb obchodno-prevádzkových jednotiek.

Podľa sťažovateľa spoluvlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti, ktorého zrušenia sa v označenom súdnom konaní domáhal, nadobudol dražbou na základe spoločného podnikania so žalovaným. Žalovaný naopak tvrdil, že on je výlučným vlastníkom spornej nehnuteľnosti, čoho dôkazom je potvrdenie o predaji prevádzkovej jednotky, o zložení finančných prostriedkov na dražbu z jeho vkladných knižiek a z poskytnutých pôžičiek, pri ktorých sťažovateľ vystupoval iba ako ručiteľ.

Okresný súd v poradí druhým rozsudkom vo veci sp. zn. 1 C 509/01 z 28. mája 2004 dospel k záveru, že výlučným vlastníkom spornej nehnuteľnosti je žalovaný, ktorý sa jej vlastníkom stal vo verejnej dražbe konanej 22. septembra 1991. Prvostupňový súd pritom vychádzal jednak z preukázanej neplatnosti zmluvy o konzorciu (na základe rozsudku okresného súdu sp. zn. Cb 189/96 z 13. novembra 1996 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Cob 105/98 z 24. februára 1999), z preukázaných finančných zdrojov na obstaranie majetku žalovaným, ako aj zo skutočnosti, že nepovažoval za preukázané (výsluchom svedkov a listinnými dôkazmi) uzatvorenie ďalšej zmluvy ohľadne spoločného podnikania v zmysle § 51 Občianskeho zákonníka. Z uvedených dôvodov prvostupňový súd návrh sťažovateľa na zrušenie podielového spoluvlastníctva zamietol, pretože v danom prípade bol toho názoru, že ani nedošlo k vzniku podielového spoluvlastníctva účastníkov tohto konania.

Podobne okresný súd zamietol aj ostatné návrhy sťažovateľa, keď zistil, že prevádzka v G. už bola zrušená a v prevádzke B. je žalovaný iba nájomcom, ktorému nemožno uložiť povinnosť umožniť sťažovateľovi užívať tieto nebytové priestory (k tomu je potrebný súhlas prenajímateľa nebytových priestorov, a to mesta B.). Zamietnutie peňažných nárokov prvostupňový súd odôvodnil tým, že sťažovateľ nepreukázal ani zostatkovú hodnotu zásob tovaru ku dňu, keď podľa jeho tvrdenia bol vylúčený zo spoločného podnikania, navyše súd nepovažoval za preukázané ani vykonávanie spoločnej podnikateľskej činnosti so žalovaným, ktorému za účelom odkúpenia zásob tovaru vydražených jednotiek bola poskytnutá zo strany V., a. s., pobočky B., pôžička vo výške 2 000 000 Sk (sťažovateľ vystupoval iba ako ručiteľ v tomto peňažnom záväzku).

Sťažovateľom napadnutý prvostupňový rozsudok vo veci samej odvolací krajský súd rozsudkom sp. zn. 4 Co 217/04 z 19. mája 2005 potvrdil.

Predmetom posúdenia ústavného súdu je preto otázka, či dôvodnosť zamietnutia žalobného návrhu sťažovateľa v prospech žalovaného bola rozhodnutím okresného súdu a krajského súdu v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 C 509/01 určená podľa zákona, alebo bola základom pre zákonný a ústavný zásah do označených práv sťažovateľa,

a teda či právo sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 2 a 3 v spojení s čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy bolo rešpektované alebo či sa tak nestalo a došlo k porušeniu týchto práv.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanovených zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Princíp subsidiarity vyjadrený zvlášť jasne v závere uvedeného ustanovenia znamená, že „Ústavný súd Slovenskej republiky zásadne nie je oprávnený prijať sťažnosť na ďalšie konanie, ak existuje všeobecný súd, ktorý v súlade so všeobecnou právomocou podľa čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky má aj zákonom vymedzenú právomoc konať o ochrane konkrétneho základného práva alebo slobody. Prijatie takejto sťažnosti vylučuje nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrený v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako princíp subsidiarity“ (II. ÚS 130/02).

Ak sťažovateľ ako účastník konania v právnej veci vyporiadania majetku bol presvedčený, že rozhodnutie prvostupňového súdu trpí vadou znamenajúcou porušenie jeho označených práv, tak toto tvrdenie mohol predniesť v ďalšom štádiu civilného konania pred všeobecným súdom, čo sa v jeho prípade aj stalo (dokonca dvoma odvolaniami). Tak rozsudok okresného súdu o vyporiadaní majetku č. k. 1 C 509/01-83 z 30. apríla 2002, ako aj v poradí druhý jeho rozsudok č. k. 1 C 509/01-182 z 28. mája 2004 je rozhodnutím všeobecného súdu, o ktorom po použití príslušného opravného prostriedku (odvolania) rozhodoval odvolací krajský súd. Všeobecný súd rozhodujúci v konaní v druhom stupni (odvolací súd) má dostatočnú právomoc, aby v prípade priklonenia sa k argumentáciám sťažovateľa zjednal nápravu. Práva, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, tvoria súčasť široko chápaného práva na spravodlivý súdny proces, ktorého rešpektovanie alebo porušenie (a následne aj tvrdené porušenie jeho vlastníckeho práva) možno v zásade posúdiť len vo vzťahu k celému súdnemu konaniu. Keďže v okolnostiach prípadu mohol nápravu týchto údajných porušení práv sťažovateľa zo strany okresného súdu, ktoré namieta pred ústavným súdom, vykonať všeobecný súd v odvolacom konaní, musel ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Sťažovateľ namietal, že aj odvolací krajský súd svojím postupom a rozhodnutím sp. zn. 4 Co 217/04 z 19. mája 2005 (pretože potvrdil zamietnutie jeho žaloby) porušil princíp rovnosti účastníkov v konaní zaručený v čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, a to tým, že nevykonal ním navrhnuté dôkazy na preukázanie skutočností dôležitých pre rozhodnutie vo veci, pričom sa priklonil iba k tvrdeniam a stanoviskám žalovaného, jeho rozhodnutie neobsahuje náležité zdôvodnenie príslušných právnych záverov. Sťažovateľ tvrdí, že týmto postupom krajského súdu bol ukrátený na svojom občianskom práve, aby mohol svoje vlastnícke právo reálne uplatniť a využívať a aby mu mohla byť poskytnutá náležitá právna ochrana.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy „Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom“.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy „Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní“.

V čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy sa upravuje základné právo na právnu pomoc a na rovnosť v konaní.

Sťažovateľ bol v konaní, v ktorom sa rozhodovalo o jeho majetkových právach, zastúpený advokátom, ktorý mu v celom rozsahu a v priebehu celého súdneho konania na všeobecnom súde – tak prvostupňovom, ako aj odvolacom – poskytoval právnu pomoc. Už táto skutočnosť vylučuje záver o akomkoľvek porušení základného práva na právnu pomoc a odvolací súd sa ani žiadnym spôsobom nedotkol základného práva sťažovateľa na právnu pomoc. Navyše, sťažovateľom opísaný skutkový stav neobsahuje nič, čo by naznačovalo možnosť porušenia označeného ústavného práva.

Ústavný súd preskúmal aj tvrdenie sťažovateľa o porušení rovnosti účastníkov v konaní, pretože údajne zo strany všeobecných súdov neboli vykonané ním navrhnuté dôkazy. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že odvolací súd dôvody uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa považoval za presvedčivé, aj pokiaľ ide o zistenie

skutkového stavu veci, ako aj o právne posúdenie. Nemohol teda vyhovieť žalobe sťažovateľa o zrušenie podielového spoluvlastníctva a majetkové vyporiadanie, ak na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov došiel k záveru, že k vzniku podielového spoluvlastníctva nedošlo.

Podľa názoru ústavného súdu z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho krajského súdu sp. zn. 4 Co 217/04 z 19. mája 2005 vyplýva, že týmto súdom uvedené skutkové a právne závery boli dostatočne podložené dôkazmi, ktoré ho nakoniec viedli k potvrdeniu rozsudku súdu prvého stupňa. V tejto súvislosti ústavný súd už judikoval, že „Ústava Slovenskej republiky neupravuje prípustnosť dôkazov, ale ponecháva jej úpravu na príslušné zákony, spravidla na procesné kódexy. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie“ (I. ÚS 52/03).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002, § 45).

V okolnostiach prípadu sťažovateľ mal v konaní rovnaké možnosti ako druhý účastník konania v súvislosti s uplatňovaním svojich procesných práv v rámci zákonom upravených možností. Takýto postup odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie nenasvedčujú, že by boli neutržateľné, prípadne boli svojvoľné, tak aby to odôvodňovalo možné porušenie základného práva sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

V časti, v ktorej sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia ochrany jeho vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 2 a 3 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co 217/04 z 19. mája 2005, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ síce tvrdí, že všeobecné súdy mu procesným postupom negarantovali prístup k vlastníctvu, resp. k právu na jeho ochranu, avšak konanie pred krajským súdom ani jeho rozsudok nenapadol z hľadiska

základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ktorý je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany.

Podstatou tvrdení sťažovateľa o nemožnosti domôcť sa ochrany svojich vlastníckych práv podľa čl. 20 ods. 2 a 3 ústavy je vlastne jeho nesúhlas s hodnotením vykonaného dokazovania a právnym názorom všeobecného súdu, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení vo veci sťažovateľa. Avšak skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, arbitrárnosti názoru alebo svojvôli krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Z relevantnej časti napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd bol v danej veci tohto názoru, že *„dôvody uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa sú presvedčivé, aj pokiaľ ide o zistenie skutkového stavu veci, aj o právne posúdenie. Preto na zistenia uvedené v odôvodnení rozsudku a na právne normy, ktoré použil z citovaných ustanovení, poukazuje aj odvolací súd“*.

O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 156/04). Podľa názoru ústavného súdu posúdenie nároku uplatneného sťažovateľom krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Ústavný súd teda nezistil taký výklad ustanovení citovaných v napadnutom rozsudku a ich uplatnenie vo veci sťažovateľa, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s označeným článkom ústavy, teda v sťažnosti uvedené skutočnosti neumožnili ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 2 a 3 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa nedá ani vyvodit' žiadna spojitosť medzi postupom všeobecného súdu a porušením tak čl. 20 ods. 2 ústavy, pretože v tomto

ustanovení ide o úpravu výhradného vlastníctva určitých subjektov, ako aj čl. 20 ods. 3 ústavy, keďže okresný súd sám nevystupuje ako vlastník a otázka zneužitia práva protistranou v spore bola ním v zásade vyriešená (rozhodnutie nie je svojvoľné). V tejto časti teda nie je v súlade skutková a právna stránka sťažnosti, čo znamená jej zjavnú neopodstatnenosť (I. ÚS 12/01, I. ÚS 71/02).

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd už nerozhodoval o ďalšom návrhu sťažovateľa na rozhodnutie ústavného súdu (primerané finančné zadosťučinenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2006